

Rozlučka se svobodou

Petr, nastávající ženich, se svými kamarády Liborem a Vaškem, všichni bytem Praha 1, se vypravili na rozlučku s Petrovou svobodou, neboť příští týden chtěl Petr uzavřít manželství. Sešli se v sobotu 5. 3. 2016 v 8 hodin ráno na Hlavním nádraží v Praze vybaveni značnou zásobou alkoholu a vyrazili na parádní jízdu Posázavským pacifikem. Alkohol začali požívat hned po nastoupení do vlaku, u Senohrab již byli „v náladě“ a jejich hlasitá konverzace byla plná hlučných a vulgárních komentářů na adresu spolucestujících. V Českém Šternberku pak namalovali na stěnu vagónu sprostý symbol pohlavního ústrojí ženy, pod který se všichni tři podepsali, proti čemuž se jeden ze spolucestujících ohradil. Slavící mládenci k němu přistoupili, nadávali mu a strkali do něj, až upadl. Ihned se však dotčeně zvedl, popravdě řekl, že stejně vystupuje, a hrdě odešel. Tři výtečníci se tomu jen smáli, ale již v klidu dojeli až do Kácova, kde vystoupili a bez problémů odešli směrem k pivovaru.

V Kácově si na rušné ulici kousek od nádraží ale neodpustili urážlivou poznámku na adresu přítomného policisty Policie ČR. Ten je vyzval k prokázání totožnosti, což odmítli a všichni tři na něj svorně začali pokřikovat, že jestli je bude dál „prudit a nenechá je na pokoji, tak mu rozbijí hubu“, „strčí pendrek do zadku“, „vyblijou se do jeho služební čepice“ a označovali ho velice vulgárními výrazy. Když však policista s použitím donucovacích prostředků provedl služební zákrok a nasadil Vaškovi železná, Petr s Liborem na nic nečekali a rychle utekli. V Kácovském pivovaru pak Libor s Petrem požíváním alkoholu posílili na cestu zpět, a do Prahy dorazili krátce před půlnocí.

Cestou na náměstí I. P. Pavlova dopili zbytky tvrdého alkoholu, které měli, a když míjeli obchod s erotickými pomůckami v Praze 1, v Žitné ulici, nastávající ženich Petr intenzivně zatoužil po nějakém suvenýru právě z tohoto obchodu. Obchod byl však k jeho rozčarování zavřený. Vybídl tedy Libora, ať se tím nenechá odradit, rozbije výlohu a obstará mu nějaký pěkný svatební dar, že bude hlídat na ulici. Libor dlouho neváhal, skleněnou výlohou v hodnotě 15 000 Kč rozbil dlažební kostkou, vnikl dovnitř a přinesl Petrovi z obchodu nafukovací pannu „Nikita Denise“ s cenovkou 6 995 Kč.

V průběhu vyšetřování bylo bezpečně prokázáno, že u Petra krátce po té, co v Kácově požil láhev zelené a několik pív, došlo v důsledku množství požitého alkoholu k úplnému

vymizení schopnosti rozpoznat protiprávnost svého jednání i své jednání ovládat. U ostatních (a u Petra do uvedené doby) byly obě tyto schopnosti zachovány.

Otázky

1. Jak trestněprávně posoudíte jednání Vaška? Odůvodněte.
2. Jak trestněprávně posoudíte jednání Libora? Odůvodněte.
3. Jak trestněprávně posoudíte jednání Petra? Odůvodněte.
4. Trestní stíhání pro celé jednání uvedené v zadání proti Petrovi zahájil policejní orgán dne 16. 3. 2016. Do kdy je povinen skončit vyšetřování? Odůvodněte.
5. Libor při svém výslechu v přípravném řízení častoval vyslýchajícího policistu tak vulgárními nadávkami, že ten mu za to uložil pořádkovou pokutu ve výši 500 Kč. Dozor nad zachováním zákonnosti přípravného řízení v té fázi vykonával státní zástupce Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 1. Který orgán bude příslušný k rozhodnutí o Liborově stížnosti proti rozhodnutí, jímž mu byla pořádková pokuta uložena? Odůvodněte
6. Který soud a v jakém obsazení bude věcně a místně příslušný pro společné řízení proti všem třem zúčastněným vedené pro celé jednání uvedené v zadání? Odůvodněte. (*Pozn.: Senohraby a Český Šternberk se nachází v obvodu Okresního soudu v Benešově, Kácov v obvodu Okresního soudu v Kutné Hoře, všechny spadají do obvodu Krajského soudu v Praze*).
7. Může být na základě návrhu na obnovu řízení podaném Petrovou manželkou v jeho prospěch povolena i obnova řízení proti Liborovi, který byl pravomocně odsouzen ve společném řízení s Petrem? Odůvodněte.

Poznámka:

1. U všech závěrů obsažených v odpovědích týkajících se subsumpce případu pod zákonné ustanovení musí být ustanovení přesně citováno (nejen jeho název, ale i číslo paragrafu, odstavce, písmeno, alinea).
2. Při subsumpci musí být provedena konfrontace požadavků obsažených v zákonném ustanovení se skutkovým zjištěním (podobně jako to činí soud ve výroku rozsudku).
3. Závěry obsažené v odpovědích musí být náležitě odůvodněny (např. třeba uvést, proč třeba určité jednání posuzovat jako účastenství ve formě návodu a nikoli jako spolupachatelství).

Rozlučka se svobodou – řešení

1. Vašek se dopustil dvou skutků spáchaných navzájem ve vícečinném souběhu.
 - a. První skutek - přečin výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zák. v jednočinném souběhu s přečinem poškozením cizí věci podle § 228 odst. 2 tr. zák. ve spolupachatelství podle § 23 tr. zák.
 - b. Druhý skutek - přečin vyhrožování s cílem působit na úřední osobu podle § 326 odst. 1 písm. a) tr. zák. ve spolupachatelství podle § 23 tr. zák.

Ke skutku ad a):

Vašek spolu s Petrem a Liborem namalovali na stěnu vagónu velký sprostý symbol a přistoupili ke spolucestujícímu, který se proti tomu ohradil a strčili do něj tak, až upadl. Takové jednání (nakreslení sprostého symbolu a nadávání spojené s fyzickým napadením mírné intenzity) je hrubou neslušností, přičemž vagón vlaku Českých drah je místem veřejnosti přístupným. Ze zadání vyplývá, že tohoto jednání se dopustil úmyslně společně s Petrem a Liborem, jde tedy o spolupachatelství podle § 23 tr. zák.

Poznámka: Nepůjde o trestný čin omezování osobní svobody podle § 171 odst. 1 tr. zák., neboť jednání, jímž na okamžik bránili cestujícímu ve svobodě volného pohybu, bylo malé intenzity a především bylo zjevně snadno překonatelné – poškozený se ihned zvedl a vystoupil, kde chtěl, aniž by mu pachatelé jakkoliv bránili (srov. např. č. 1/1980 Sb. rozh. tr.).

Vagon je navíc cizí věcí, kterou oni pomalovali barvou, a to společným úmyslným jednáním, tedy jako spolupachatelé podle § 23 tr. zák..

Vašek se tedy jednak společně s Petrem a Liborem dopustil hrubé neslušnosti na místě veřejnosti přístupném, čímž spáchal trestný čin výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zák., jako spolupachatel podle § 23 tr. zák., a jednak společně s Petrem a Liborem pomaloval barvou cizí věc, čímž spáchal trestný čin poškození cizí věci podle samostatné skutkové podstaty § 228 odst. 2 tr. zák. jako spolupachatel podle § 23 tr. zák.

Za jeden skutek se považují ty projevy vůle pachatele navenek, které jsou příčinou následku významného z hlediska trestního práva, pokud jsou zahrnuty zaviněním. Vašek se nejprve hrubě a neurvale choval ve vlaku, když pomaloval stěnu vagónu a atakoval ohradivšího se spolucestujícího, a proto oba přečiny jsou spáchány v jednočinném souběhu.

Ke skutku ad b):

Vašek ještě před tím, než byl v Kácově zadržen, neuposlechl výzvu policisty, který kvůli urážlivé poznámce požadoval předložení průkazu totožnosti, a křičel na něj, že jestli bude dál

„prudit a nenechá je na pokoji, rozbijí mu hubu“, „strčí pendrek do zadku“ a další vulgarismy a výhrůžky popsané v zadání. Vyhrožoval mu tedy ublížením na zdraví v úmyslu odradit ho od dalšího postupu proti nim. Policista plnil úkoly státu (udržovat veřejný pořádek a legitimovat osoby podezřelé ze spáchání přestupku a přestupky řešit), k čemuž měl svěřené pravomoci, a byl podle § 127 odst. 1 písm. e) tr. zák. úřední osobou. Vůči policistovi takto jednal úmyslně společně (svorně) s Petrem i Liborem a ti tedy jednali jako spolupachatelé podle § 23 tr. zák.

Vašek tedy dále společně s Petrem a Liborem vyhrožoval úřední osobě ublížením na zdraví v úmyslu působit na výkon pravomoci úřední osoby, čímž spáchal trestný čin vyhrožování s cílem působit na úřední osobu podle § 326 odst. 1 písm. a) tr. zák. jako spolupachatel podle § 23 tr. zák..

*Poznámka: Nejednalo se o vyhrožování **pro výkon** pravomoci podle § 326 odst. 1 písm. b) tr. zák.. Je-li vyhrožováno ve vztahu k probíhajícímu (nebo budoucímu) výkonu pravomoci úřední osoby, jde o vyhrožování s cílem působit **na** tento výkon ve smyslu § 326 odst. 1 písm. a) tr. zák.. V případě vyhrožování pro výkon pravomoci podle písm. b) téhož ustanovení směřuje pohnutka do minulosti, jde vlastně o mstu, odplatu za výkon – viz Jelínek, J. a kol.: *trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 5. vydání. Praha. Leges, 2016, str. 834.**

Toto jednání bylo možné posoudit navíc i jako spáchané v jednočinném souběhu s přečinem výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zák., protože takové vyhrožování spojené s dalším vulgárním nadáváním lze považovat za hrubou neslušnost, k níž došlo na rušné ulici, tedy na místě veřejnosti přístupném.

Za trestný čin podle § 358 odst. 1 tr. zák. lze uložit trest odnětí svobody až na 2 roky, za trestný čin podle § 228 odst. 2 tr. zák. až na 1 rok, za trestný čin podle § 326 odst. 1 písm. a) tr. zák. až na 3 roky, Všechny trestné sazby se tedy pohybují v rozmezí 0-3 roky trestu odnětí svobody a jedná se podle § 14 odst. 2 tr. zák. o přečiny.

Za jeden skutek se považují ty projevy vůle pachatele navenek, které jsou příčinou následku významného z hlediska trestního práva, pokud jsou zahrnuty zaviněním. Vašek se nejprve hrubě a neurvale choval ve vlaku, když pomaloval stěnu vagónu a atakoval ohradivšího se spolucestujícího a tyto činy jsou tedy spáchané v jednočinném souběhu.

Po určité době klidu, v náhlé reakci na spatření policisty a následně na jeho důvodnou žádost o prokázání totožnosti, policistovi vyhrožoval a vulgárně nadával. Tím spáchal další trestný čin, který je ve vztahu k předchozímu jednání dalším, tj. novým skutkem, a jde tedy o vícečinný souběh.

2. Libor se dopustil tří skutků spáchaných navzájem ve vícečinném souběhu.

- a. První skutek - přečin výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zák. v jednočinném souběhu s přečinem poškozením cizí věci podle § 228 odst. 2 tr. zák. ve spolupachatelství podle § 23 tr. zák.**
- b. Druhý skutek - přečin vyhrožování s cílem působit na úřední osobu podle § 326 odst. 1 písm. a) tr. zák. ve spolupachatelství podle § 23 tr. zák.**
- c. Třetí skutek - přečin poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zák. v jednočinném souběhu s přečinem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a), písm. b) tr. zák.**

Ke skutkům ad. a) a ad b), tj. k přečinům výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zák., poškození cizí věci podle § 228 odst. 2 tr. zák. a vyhrožování s cílem působit na úřední osobu podle § 326 odst. 1 písm. a) tr. zák. viz řešení otázky č. 1.

Později v Praze Libor ještě na Petrovu výzvu rozbil výlohu obchodu s erotickými pomůckami a z obchodu Petrovi přinesl cizí věc – nafukovací pannu v hodnotě 6 995 Kč (čímž způsobil podle § 138 odst. 1 tr. zák. s přihlédnutím k § 137 tr. zák. škodu nikoliv nepatrnou). Výloha, kterou Libor násilím (prohozením dlažební kostkou) rozbil v úmyslu dostat se dovnitř pro nafukovací pannu (nebo jiný „vhodný“ svatební dar), sloužila jako jistíci překážka, která měla zabránit vniknutí do obchodu (do obchodu se tak ve smyslu § 121 tr. zák. vloupal) a jejím rozbitím vznikla na majetku majitele obchodu škoda 15.000,- Kč, tedy ve smyslu § 138 odst. 1 tr. zák. škoda nikoliv nepatrná. Škodu vzniklou rozbitím výkladní skříně a škodu vzniklou odcizením cizí věci pochopitelně nelze sčítat, obě škody vznikly v důsledku odlišného jednání.

Libor tedy dále jednak zničil cizí věc, čímž způsobil na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou a dopustil se trestného činu poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zák., a jednak si присvojil cizí věc tím, že se jí zmocnil, čin spáchal vloupáním a způsobil jí na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou, čímž naplnil znaky skutkové podstaty trestného činu krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a), písm. b) tr. zák.

Posledně uvedené dva trestné činy byly spáchány jedním skutkem, neboť rozbití výlohy bylo součástí jednání vedeného v úmyslu odcizit nafukovací pannu, a šlo tedy o jednočinný souběh.

Za trestný čin podle § 358 odst. 1 tr. zák. lze uložit trest odnětí svobody až na 2 roky, za trestný čin podle § 228 odst. 1 i odst. 2 tr. zák. až na 1 rok, za trestný čin podle § 326 odst. 1 písm. a) tr. zák. až na 3 roky, za trestný čin podle § 205 odst. 1 písm. a), písm. b) tr. zák. až na 2 roky. Všechny trestné sazby se tedy pohybují v rozmezí 0-3 roky trestu odnětí svobody a jedná se podle § 14 odst. 2 tr. zák. o přečiny.

3. Petr se dopustil tří skutků spáchaných navzájem ve vícečinném souběhu.

- a. První skutek - přečin výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zák. v jednočinném souběhu s přečinem poškozením cizí věci podle § 228 odst. 2 tr. zák. ve spolupachatelství podle § 23 tr. zák.**
- b. Druhý skutek - přečin vyhrožování s cílem působit na úřední osobu podle § 326 odst. 1 písm. a) tr. zák. ve spolupachatelství podle § 23 tr. zák.**
- c. Třetí skutek - přečin opilství podle § 360 odst. 1, kdy kvazideliktem byl návod [§ 24 odst. 1 písm. b) tr. zák.] k přečinu poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zák. a k přečinu krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a), písm. b) tr. zák.**

Ke skutkům ad. a) a ad b), tj. k přečinům výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zák., poškození cizí věci podle § 228 odst. 2 tr. zák. a vyhrožování s cílem působit na úřední osobu podle § 326 odst. 1 písm. a) tr. zák. viz řešení otázky č. 1.

U Petra došlo podle znalců v Kácově v důsledku dalšího popíjení alkoholu k úplnému vymizení schopnosti rozpoznat protiprávnost svého jednání pro společnost a své jednání ovládat.

Kdo pro duševní poruchu v době spáchání činu nemohl rozpoznat jeho protiprávnost nebo ovládat své jednání, není za tento trestný čin trestně odpovědný z důvodu nepřičetnosti (§ 26 tr. zák.). Za duševní poruchu je v tomto smyslu považována i hluboká porucha vědomí v důsledku požití alkoholu. Proto nemůže být Petr trestně odpovědný za to, že vybídl Libora, ať rozbije výlohu a obstará mu nějaký pěkný svatební dar (něco odcizí), čímž v Liborovi vzbudil rozhodnutí dopustit se trestných činů poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zák. v jednočinném souběhu s přečinem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a), písm. b) tr. zák., které by bylo jinak třeba posoudit jako účastenství ve formě návodu podle § 24 odst. 1 písm. b) tr. zák. k těmto trestným činům, když byla splněna i podmínka akcesority účastenství, neboť Libor trestný čin (resp. trestné činy) dokonal.

Petr se však návodu k Liborově trestné činnosti dopustil ve stavu nepřičetnosti, který si sám způsobil dobrovolným opíjením se na své rozlučce se svobodou, tedy zaviněně. Požitím návykové látky (mezi které patří podle § 130 tr. zák. i alkohol) se přivedl do stavu nepřičetnosti, v němž se dopustil činu jinak trestného, čímž naplnil znaky trestného činu opilství podle § 360 odst. 1 tr. zák., přičemž kvazideliktem (činem jinak trestným) bude návod [§ 24 odst. 1 písm. b) tr. zák.] k přečinům poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zák. a krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a), písm. b) tr. zák. Hlídáním na ulici Petr naplnil znaky účastenství i ve formě pomoci [§ 24 odst. 1 písm. c) tr. zák.], ta je však ve vztahu k návodu subsidiární. K bližšímu odůvodnění kvazideliktu viz odpověď na otázku. 2.

Za trestný čin opilství podle § 360 odst. 1 tr. zák. lze uložit trest odnětí svobody na 3 – 10 let, nicméně je-li trestní sazba u kvazideliktu mírnější, užije se tato mírnější sazba. K sazbě za trestné činy poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zák. a krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a), písm. b) tr. zák. viz odpověď na předchozí otázku. Petrovo opilství tak bude podle § 14 odst. 2 tr. zák. také přečinem, za který lze uložit trest odnětí svobody maximálně na 2 roky.

4. Policejní orgán je povinen skončit vyšetřování do 16. 5. 2016, § 167 tr. řádu, § 326 odst. 1 písm. a) tr. zák., § 16 tr. řádu, § 17 a contrario, § 314a tr. řádu.

Lhůty pro skončení vyšetřování jsou v § 167 stanoveny v závislosti na tom, jaký soud byl věcně příslušný k projednání věci, případně zda jde o věc, k jejímuž projednání je příslušný samosoudce.

Z odpovědi na předchozí otázky vyplývá, že trestní sazby za všechny relevantní trestné činy se tedy pohybují v maximálním rozmezí 0-3 roky trestu odnětí svobody. Žádný ze spáchaných přečinů tak nezakládá věcnou příslušnost krajského soudu podle § 17 (a to ani z hlediska taxativního výčtu v tomto ustanovení uvedeném ani z jiných důvodů). K řízení v prvním stupni bude tedy podle § 16 tr. řádu příslušný okresní soud.

Podle § 314a odst. 1 tr. řádu koná o trestných činech, na které zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje 5 let, samosoudce.

Lhůta pro skončení vyšetřování je tak podle § 167 odst. 1 písm. a) tr. řádu dva měsíce.

Podle § 60 odst. 2 tr. řádu končí lhůta určená podle měsíců uplynutím toho dne, který svým číselným označením odpovídá dni, kdy se stala událost určující počátek lhůty.

Trestní stíhání proti Petrovi bylo zahájeno 16. 3. 2016. Pořádková lhůta pro skončení vyšetřování tak uplyne dne 16. 5. 2016 (jde o pondělí, § 60 odst. 3 tr. řádu se tedy neužije).

Poznámka: Vzhledem k tomu, že policejní orgán zahájil trestní stíhání, je zjevné, že nebylo vedeno zkrácené přípravné řízení, které by vzhledem k právní kvalifikaci (ale za splnění dalších podmínek) připadalo v úvahu (§ 179a a násl. tr. řádu).

5. K rozhodnutí bude příslušný Obvodní soud pro Prahu 1, § 146a odst. 2 tr. řádu.

O stížnosti proti rozhodnutí policejního orgánu o uložení pořádkové pokuty podle § 66 odst. 1 tr. řádu je podle § 146a odst. 2 tr. řádu příslušný soud, v jehož obvodu je činný státní zástupce, který ve věci vykonává dozor.

Z otázky vyplývá, že dozor vykonával státní zástupce Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 1, příslušným k rozhodnutí o stížnosti tak bude Obvodní soud pro Prahu 1.

6. Příslušným bude samosoudce Okresního soudu v Kutné Hoře, § 21 odst. 2 tr. řádu, § 18 odst. 1 tr. řádu, § 314a tr. řádu.

K otázce věcné příslušnosti srov. odpověď na ot. č. 4., z níž vyplývá příslušnost okresního soudu, resp. samosoudce okresního soudu.

V případech společného řízení pro trestné činy, z nichž žádný nespadá do věcné příslušnosti krajského soudu, je ke společnému řízení příslušný ten okresní soud, který je příslušný k řízení proti pachateli trestného činu nebo o nejtěžším trestném činu. V tomto případě bude rozhodující hledisko nejpřísnějšího trestný čin (Libor, Petr i Vašek jsou všichni spolupachatelé, žádný z nich není účastníkem), kterým je vyhrožování s cílem působit na úřední osobu podle § 326 odst. 1 písm. a) tr. zák. s trestní sazbou 0-3 roky trestu odnětí svobody.

Pro řízení o tomto trestném činu je podle § 18 odst. 1 tr. řádu příslušný soud, v jehož obvodu byl trestný čin spáchán. V tomto případě byl nejzávažnější trestný čin spáchán v Kácově, a tedy v obvodu Okresního soudu v Kutné Hoře.

Věc bude před tímto soudem tedy projednávat podle § 314a tr. řádu samosoudce (viz odpověď na otázku č. 4).

7. Ano, může, § 280 odst. 3 tr. řádu, § 247 odst. 2 tr. řádu, § 285 tr. řádu.

Podle § 280 odst. 3 tr. řádu mohou podat návrh na obnovu řízení ve prospěch obviněného osoby, které by mohly v jeho prospěch podat odvolání. Takovou osobou je podle § 247 odst. 2 tr. řádu i manželka obviněného (bez ohledu na to, zda byla manželkou již v době spáchání činu).

Jestliže důvody, pro které soud povolil obnovu ve prospěch obviněného, prospívají i jinému spoluobviněnému, povolí soud podle § 285 tr. řádu obnovu řízení i ve prospěch tohoto spoluobviněného (tzv. *beneficium cohaesionis*).

Jestliže tedy bude k návrhu manželky Petra povolena obnova řízení proti Petrovi z důvodů, které budou prospívat i Liborovi, soud povolí obnovu též v jeho prospěch.